



**SZÉCHENYI**  2020

# Bölcsőde Tájékoztató

2018-2019

**SZÉCHENYI**  2020



MAGYARORSZÁG  
KORMÁNYA

**Európai Unió**  
Európai Szociális  
Alap



**BEFEKTETÉS A JÖVŐBE**

## Bevezetés

A családok támogatása, segítése, befektetés a jövőbe. Alaptörvényünk kimondja, hogy „együttélésünk legfontosabb keretei a család és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet. A közösség erejének és minden ember becsületének alapja a munka, az emberi szellem teljesítménye.” A mai társadalmi viszonyok között egyre kevésbé jellemző a többgenerációs családmódel. A nagyszülők még aktív korúak, dolgoznak, kevésbé tudnak a fiatal családok számára rendszeres és kiszámítható segítséget nyújtani. A gyermekvállalás ideje későbbi élet évekre tolódott ki. A családanyák szándékuk szerint szeretnék megőrizni munkahelyüket, visszatérni a munka világába, mindezt úgy, hogy anyai szerepükben is helyt tudjanak állni. A változó élethelyzetekre megoldás a 3 év alatti gyermeket nevelő családok számára egy olyan differenciált bölcsődei ellátó rendszer működtetése, mely figyelembe veszi a családok különböző szükségleteit, igényeit és próbál adekvát válaszokat adni azokra. A bevezetésre került új ellátórendszer – a klasszikus bölcsődei ellátási forma mellett – felkínál egyéb alternatívákat is, mint a mini bölcsőde, a családi bölcsőde és a munkahelyi bölcsőde. Minden ellátási formában lehetőség van a normál ütemben fejlődő gyermekek mellett a sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre, gondozásra jogosult gyermekek ellátására is.

A jelen tájékoztató a **bölcsőde** létesítésével és működtetésével kapcsolatos legfontosabb szakmai-módszertani előírásokat mutatja be. Célja a bölcsőde iránt érdeklődők: fenntartók, működtetők, igénybe vevők, továbbá az ellátás szakmai támogatását, monitorozását és fejlesztését végzők segítése a számukra szükséges információk megszerzésében.

A bölcsőde működését meghatározó jogszabályok jegyzéke a tájékoztató végén olvasható.

## Tartalomjegyzék

1.	A bölcsőde fogalma, funkciója, az ellátás célcsoportja .....	5
2.	A bölcsőde létesítésének feltételei .....	5
2.1	A bölcsőde létesítése .....	5
2.2	A bölcsőde gyermeklétszáma.....	6
2.3	A bölcsőde személyi feltételei .....	6
2.4	A bölcsőde finanszírozása.....	7
2.5	A bölcsőde nyitva tartása .....	7
2.6	A bölcsőde ellenőrzése .....	8
3.	A bölcsőde működése .....	8
3.1	A bölcsőde létesítésének és működésének közegészségügyi feltételei, az egészségvédelem főbb szabályai.....	8
3.2	A bölcsőde helyiségei és működésének tárgyi követelményei .....	9
4.	A gyermekek nevelése-gondozása a bölcsődében.....	12
4.1	A nevelés-gondozás elvi alapjai .....	12
4.2	A nevelés-gondozás főbb kérdéskörei a bölcsődében.....	13
	A családok támogatása, a szülői kompetencia erősítése .....	13
	Alapja a szülők elsődleges szerepét elismerő együttműködés. A kisgyermeknevelő és a bölcsődébe járó gyermekek szülei között elengedhetetlen a kölcsönös tiszteleten és bizalmon, megbecsülésen alapuló partnerkapcsolat kialakulása a gyermekek jó közérzete és harmonikus fejlődése érdekében. ....	13
	A gyermekek beszoktatása, beilleszkedése a bölcsődébe .....	13
	A gyermekek napirendje.....	14
	Alvás, pihenés .....	14
	Étkezés .....	14
	Gondozás .....	15
	A játék.....	15
	A tanulás.....	16
4.3	A kisgyermeknevelő feladatai sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre, gondozásra jogosult gyermek ellátása esetén .....	16
5.	Étkeztetés a bölcsődében .....	17
5.1	Étrendtervezés, ajánlott élelmiszerek.....	17
	A korosztályos ételmezés általános elvei .....	18
	Ételmezéshigiéniai előírások .....	19
6.	Dokumentáció a bölcsődében .....	21
6.1	A dolgozók nyilvántartása, továbbképzése .....	21
6.2	A gyermekekről vezetett dokumentáció .....	21
7.	A bölcsőde gyermekvédelmi jelzőrendszeri feladatai.....	22
8.	Szolgáltatások a bölcsődében.....	22
9.	A bölcsőde létesítését és működését szabályozó jogszabályok jegyzéke.....	23



## **1. A bölcsőde fogalma, funkciója, az ellátás célcsoportja**

A bölcsőde a gyermekjóléti alapellátás, ezen belül a napközbeni gyermekellátás egyik intézménytípusa, amely 20 hetes kortól 3 éves korig fogadja a gyermekeket. Az óvodai nevelésre még nem érett gyermekek a 4. életévük betöltését követő augusztus 31-éig maradhatnak a bölcsődében. Azok a gyermekek, akik a nevelési év folyamán augusztus 31-éig betöltik 3. életévüket, szeptember 1-jétől tesznek eleget óvodai nevelési kötelezettségüknek.

A bölcsőde sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre, gondozásra jogosult gyermekek számára is nyújtható ellátás. A sajátos nevelési igényű gyermek annak az évnek augusztus 31. napjáig nevelhető a bölcsődében, amelyben a 6. életévét betölti. A jogszabály szerint sajátos nevelési igényű az a gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrumzavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. A sajátos nevelési igényre, illetve a korai fejlesztésre és gondozásra való jogosultságot a pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottsága állapítja meg, ennek alapján lesz jogosult a gyermek korai fejlesztésre és gondozásra, egyes szociális, gyermekvédelmi ellátások igénybevételére.

Sajátos nevelési igényű gyermek ellátása esetén a bölcsőde köteles együttműködni a gyermek korai fejlesztését és gondozását ellátó, területileg illetékes pedagógiai szakszolgálati intézménnyel.

A bölcsődének lehetősége van a jogszabályban meghatározott, az alapellátáson túli egyéb szolgáltatások nyújtására is, ezek azonban nem veszélyeztethetik a bölcsőde működését (ilyen pl. az időszakos gyermekfelügyelet, gyermekhotel, játszócsoport, játék- és eszközkölcsonzés). A bölcsőde egyéb szolgáltatásait külön térítési díj ellenében a gyermek 6. életévének betöltéséig lehet igénybe venni.

## **2. A bölcsőde létesítésének feltételei**

### **2.1 A bölcsőde létesítése**

A bölcsőde működhet állami, nem állami és egyházi fenntartású intézményként. A fenntartó kötelezően ellátandó feladatait jogszabály rögzíti.

A bölcsőde működtetése működési engedélyhez kötött tevékenység. A működést engedélyező szerv a megyei kormányhivatal, mely a működést akkor engedélyezi, ha

- a fenntartó becsatolta a szükséges dokumentumokat, iratokat;
- a személyi feltételek megfelelnek a külön jogszabályban meghatározott követelményeknek;
- a tárgyi feltételek megfelelnek a külön jogszabályban meghatározott követelményeknek;
- a szakhatóságok (első fokon a kistérségi népegészségügyi intézet, az építésügyi hatóság, a tűzvédelmi szakhatóság és a megyei kormányhivatal élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi igazgatóságának kerületi hivatala) a szakvéleményükben hozzájárulnak a működtetéshez.

A működtetési engedélyeztetési eljárás során be kell nyújtani a bölcsőde helyi szakmai programját.

A bölcsőde szervezetileg működhet:

- önálló bölcsődeként vagy annak tagintézményeként;
- bölcsődei igazgatóságként, illetve egyesített bölcsőde szervezeti formában, annak tagintézményeként;
- többcélú, közös igazgatású intézmény önálló szervezeti és szakmai egységeként;
- többcélú óvoda-bölcsődeként.

A működési forma kiválasztásánál figyelembe kell venni az igényeket és a fenntarthatóságot.

A bölcsőde létrehozása kötelezettség a települési önkormányzatnak abban az esetben, ha a település három év alatti lakosainak száma (a KSH adott év január 31-ei adatai alapján) meghaladja a negyven főt, illetve ha 5 gyermek tekintetében igény jelentkezik a bölcsődei ellátásra.

## **2.2 A bölcsőde gyermeklétszáma**

Egy bölcsődei csoportban legfeljebb 12 gyermek nevelhető, gondozható. Ha a csoportba járó valamennyi gyermek betöltötte a 2. életévét, akkor 14 gyermek lehet a csoport létszáma. Ha egy sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre, gondozásra jogosult gyermeket is ellátnak, akkor a csoport maximális létszáma 11 gyermek lehet. Két sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre, gondozásra jogosult gyermek esetén összesen 10 gyermek nevelhető, gondozható a csoportban. Ha legalább 3, legfeljebb 6 sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre, gondozásra jogosult gyermek jár a csoportba, a maximális létszám 6 gyermek lehet.

Ha a nevelési év közben derül ki egy gyermekről, hogy sajátos nevelési igényű, ill. korai fejlesztésre, gondozásra jogosult, akkor a jogszabályban meghatározott csoportlétszám legfeljebb a nevelési év végéig 1 fővel túlléphető.

A gyermek bölcsődébe történő felvételét a szülő hozzájárulásával a körzeti védőnő, a házi gyermekorvos vagy a háziorvos, a család- és gyermekjóléti szolgálat és a gyámhatóság is kezdeményezheti. Ha a bölcsődei nevelési év közben a gyermek veszélyeztetettsége miatt kerül sor a gyermek felvételére, akkor a jogszabályban meghatározott csoportlétszám legfeljebb a bölcsődei nevelési év végéig 1 fővel túlléphető.

## **2.3 A bölcsőde személyi feltételei**

A bölcsőde működésének személyi feltételeit és az egyes munkakörök betöltésére vonatkozó képesítési előírásokat a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 1. és 2. számú mellékletei tartalmazzák; kisgyermeknevelő munkakörben az a személy alkalmazható, aki rendelkezik az itt felsorolt szakképesítések valamelyikével.

A kisgyermeknevelői munkakörben alkalmazott személyt az alapszabadság mellett évi 25 nap nevelői pótszabadság illeti meg, valamint a bölcsődei csoportban napi 7 órát kell eltöltenie.

Bölcsődei dajka munkakörben az a személy alkalmazható, aki eredményesen elvégezte a bölcsődei dajka képesítési követelményeit tartalmazó rendeletben előírt tanfolyamot. A bölcsődei dajka munkaideje a bölcsőde nyitvatartási idején belül napi 8 óra. Kettőnél több gyermekcsoport esetén a bölcsődei dajka munkarendje kétműszakos munkarendben is szervezhető.

A kisgyermeknevelőnek és a bölcsődei dajkának érvényes Egészségügyi Nyilatkozattal kell rendelkeznie.

A gyermekek ellátását csoportonként 2 fő kisgyermeknevelő és 1 fő bölcsődei dajka végzi.

A fenntartónak úgy kell megszerveznie a teljes nyitva tartás idejére a gyermekellátást, hogy az biztonságos legyen. A kisgyermeknevelők és a dajka munkarendje a gyermekek napirendjéhez igazodik. Az ügyelet időtartama alatt, ha 12 gyermeknél kevesebb esetben igénylik a szülők az ügyeleti ellátást, akkor legalább 1 kisgyermeknevelő és 1 dajka látja el a gyermekek felügyeletét. Amennyiben

12-nél több gyermek esetében kéri a szülők az ügyeletet, akkor legalább 2 kisgyermeknevelő és 1 dajka felügyel a gyermekekre az ügyeleti időben.

#### **2.4 A bölcsőde finanszírozása**

A bölcsőde működéséhez állami támogatás vehető igénybe a mindenkori költségvetési törvényben meghatározottak alapján.

A települési önkormányzat automatikusan kerül a finanszírozási rendszerbe.

A bölcsődei ellátás (gondozás) **ingyenes, ha** a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül; tartósan beteg, vagy fogyatékkal él; három, vagy több gyermekes családban él, illetve ha nevelésbe vették, vagy védelembe vették. **Ingyenes az étkeztetés, ha** a gyermek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül; tartósan beteg, vagy fogyatékkal él; olyan családban él, amelyikben tartósan beteg vagy fogyatékkal élő gyermeket is nevelnek; olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek; olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem nettó összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjáradékkal csökkentett összegének 130 %-át; illetve, ha a gyermeket nevelésbe vették.

Az ingyenes étkeztetésre, gondozásra való jogosultság megállapításához elegendő a szülő nyilatkozata, vagyonyilatkozat nem kérhető.

2012. január 1-jétől már nem csak az étkeztetésre, hanem a gondozásra is kérhető térítési díj a bölcsődében. A törvény a fenntartóra bízta annak eldöntését, hogy él-e a jogszabály adta lehetőséggel a gondozási díj bevezetését illetően.

Az intézményi térítési díj a szolgáltatási önköltség és a normatív állami hozzájárulás különbözete, tehát az az összeg, amit a fenntartó az ellátáshoz biztosít saját kiegészítésként vagy térítési díjakból.

Az intézményi térítési díjból kell kiszámítani a személyi térítési díj összegét, amely a szülő által fizetendő összeg. A személyi térítési díj összegét az intézmény fenntartója állapítja meg. A törvényi előírások értelmében, a bölcsődében a személyi térítési díj összege - az étkezéssel együtt - nem haladhatja meg család egy főre eső nettó jövedelmének 25 %-át, amennyiben a gyermek nem részesül ingyenes étkeztetésben, illetve a nettó jövedelem 20-át, ha a gyermek ingyenes étkeztetésben részesül. Az önkormányzati fenntartónak lehetősége van arra is, hogy alacsonyabb összegben állapítsa meg vagy adott esetben elengedje a személyi térítési díjat.

A személyi térítési díj megállapításához a szülőnek jövedelemnyilatkozatot kell benyújtania. Amennyiben a szülő vállalja a mindenkori intézményi térítési díjjal azonos személyi térítési díj megfizetését, abban az esetben nem kell jövedelemnyilatkozatot benyújtania. Vagyonyilatkozat nem kérhető a szülőtől.

#### **2.5 A bölcsőde nyitva tartása**

A bölcsőde nyitvatartási idejét a családok szükségleteinek figyelembevételével határozza meg a fenntartó. A bölcsődei ellátás keretén belül a gyermekek napi gondozási ideje legalább 4 óra, azonban a 12 órát nem haladhatja meg. A sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre, gondozásra jogosult gyermekek napi gondozási ideje lehet 4 óránál kevesebb is.

Azoknak a szülőknek, akiknek a munkaideje szükségessé teszi, a bölcsőde a napi nyitvatartási időn túl ügyelet keretében biztosíthatja a gyermekek felügyeletét. Az ügyelet időtartama nem lehet több naponta 3 óránál és a bölcsőde legfeljebb 19 óráig lehet nyitva. Az ügyelet igénybevételére a fenntartó külön térítési díjat állapíthat meg.

A bölcsőde nyári nyitvatartási rendjét a fenntartónak kell jóváhagynia. A nyári zárás időtartama 5 hétnél nem lehet több. Április 21-e, a Bölcsődék Napja minden évben nevelés-gondozás nélküli munkanap. Ha április 21. a heti pihenőnapra esik, akkor az azt követő munkanap a nevelés-gondozás nélküli munkanap. A nevelés-gondozás nélküli munkanap célja a bölcsődében dolgozók szakmai fejlesztése. A fenntartónak a nyári nyitva tartás rendjéről, a nevelés-gondozás nélküli munkanapról minden évben február 15-éig tájékoztatnia kell a szülőket. A nevelés-gondozás nélküli munkanapokon szülői kérés esetén a fenntartónak biztosítania kell a gyermek felügyeletét és étkezését.

## **2.6 A bölcsőde ellenőrzése**

A működést engedélyező szerv legalább két évente helyszíni ellenőrzés keretében törvényességi szempontok alapján ellenőrzi, hogy a bölcsőde intézménye a jogszabályban és a működési engedélyben foglaltaknak megfelelően működik-e. A működést engedélyező szerv az ellenőrzésbe bevonhatja a kijelölt módszertani szervezetet szakértőként a szolgáltatás szakmai megfelelőségének kérdésében. Ha az ellenőrzésen a működést engedélyező szerv hiányosságokat tapasztal, felszólítja a bölcsőde fenntartóját legalább 20 napos, de legfeljebb 4 hónapos határidő megjelölésével azok megszüntetésére és a jogszerű működés helyreállítására.

## **3. A bölcsőde működése**

### **3.1 A bölcsőde létesítésének és működésének közegészségügyi feltételei, az egészségvédelem főbb szabályai**

A bölcsődei ellátás keretében a gyermek életkorának és egészségi állapotának megfelelően biztosítani kell a nevelés és gondozás feltételeit, így különösen a szülő közreműködésével történő fokozatos beszoktatás lehetőségét, az ellátási formára vonatkozóan meghatározott textíliát, bútort, egyéb eszközöket és felszerelést, a játéktevékenység feltételeit, továbbá a gyermek élettani szükségleteinek és az egészséges táplálkozás követelményeinek megfelelő étkeztetést. A bölcsődében az étkeztetést a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló miniszteri rendeletben foglaltaknak megfelelően kell biztosítani.

Ha a bölcsődében fertőző betegség, vagy annak gyanúja fordul elő, azt jelenteni kell anépegészségügyi feladatokat ellátó területileg illetékes intézet felé.

A belső felszerelési és berendezési tárgyak könnyen tisztíthatók és fertőtleníthetők legyenek. Tisztításuk nedves, fertőtlenítős ruhával történjék. Járvány esetén a vonatkozó közegészségügyi szabályok szerint kell a takarítást végezni. A bölcsődében használatos mosható gyermekjátékokat szükség szerint naponta, akár többször is, folyó meleg vízzel le kell mosni. Hetente egyszer és járvány idején, soron kívül fertőtleníteni kell. A takarítás úgy szervezendő, hogy az a gyermekeket ne zavarja. A tisztító- és fertőtlenítőszerket a mindenkori közegészségügyi előírásoknak megfelelően kell alkalmazni, az Országos Közegészségügyi Intézet rendszeresen felújított „Tájékoztató a fertőtlenítésről” című kiadványa alapján.

Az egyszer használatos pelenka zárt fóliazsákban a települési hulladékkal együtt kezelendő.

A gyermekek ruháit, ágyneműit, törülközőit, asztalterítőit közepesen szennyezettnek kell tekinteni, ennek megfelelő mosástechnikát kell alkalmazni. A kimosott textíliát óvni kell a szennyeződéstől és fertőződéstől.



### 3.2 A bölcsőde helyiségei és működésének tárgyi követelményei

A bölcsőde működésként tervezett épületben, vagy a bölcsődei funkcióknak megfelelően átalakított épületben. Bölcsőde emeleten nem alakítható ki. A bölcsőde tervezésénél, illetve más épületből történő kialakításánál, átalakításánál az országos településrendezési és építési követelményekről szóló kormányrendelet előírásainak és a nevelési intézmények tervezési előírásairól szóló MSZ 24210 szabványnak vagy azzal egyenértékű más műszaki megoldásnak az alkalmazásával kell eljárni.

A létrehozásnál figyelembe kell venni a korosztály környezeti ártalmakkal szembeni fokozott érzékenységét, ezért egészségre ártalmas, szennyezett, belvizes területen nem szabad kialakítani. A fokozottan zajterhelt forgalmas útvonal mellett, vagy egészségre ártalmas anyagot kibocsájtó üzem közelében nem ajánlott létrehozni. Ha más helyszín nem áll rendelkezésre, akkor fokozott védelmi megoldásokat kell alkalmazni.

A telepítésnél figyelembe kell venni, hogy a bölcsődének saját elkerített udvarral, udvarrészsel kell rendelkeznie.

A bölcsőde tárgyi környezetének kialakításánál a 3 év alatti gyermekek életkori sajátosságait, szükségleteiket kell figyelembe venni. Az épület kialakításánál a bölcsődére vonatkozó szakmai szabályokat tartalmazó miniszteri rendeletben meghatározott, kötelezően biztosítandó eszközökre vonatkozó előírásokat minden esetben be kell tartani.

A bölcsőde gyermekek által használt helyiségei: gyermeköltöző (átadó), fürdőszoba, gyermekszoba, terasz, játszóteret. Egyéb helyiségek: vezetői iroda, gazdasági, ill. ételmezei vezetői iroda 80 fő feletti gyermeklétszám esetén, kisgyermeknevelői szoba, takarítószer raktár, játékraktár, mosó-vasaló helyiség, konyha, szárászárú raktár, zöldségraktár és előkészítő, ételmaradék és sütőolaj tároló, felnőtt étkező, öltöző, mosdó, zuhanyozó, WC.

Gyermeköltöző (átadó): a gyermekbejárat előteréből nyíljon, a fürdőszobához átlátszó üvegezett ajtóval kapcsolódjék. Felszerelése: feleljen meg a különböző korú gyermekek öltöztetési igényeinek, legyen minden gyermek részére ruha- és cipőtároló; 1 felnőtt mosdó, padok, ülőkék.

Fürdőszoba: kapcsolódjon a gyermeköltözőhöz, valamint a gondozási egység egy vagy két gyermekszobájához. Közvetlen kapcsolat esetén a gyermekszobákban játszó gyermekekre a rálátást, ennek hiányában a hallótávolságot minimálisan biztosítani kell.

Gyermekszoba: a bölcsőde esetében a csoportszoba alapterülete minimum  $3\text{m}^2/\text{fő}$ , de 10 fő esetén legalább  $40\text{ m}^2$  alapterületű szobát kell kialakítani a különböző életkori szükségletek feltételeinek megteremtése érdekében

A helyiség teljes alapterülete közvetlen természetes megvilágítású legyen, az erős benapozást árnyékoló szerkezettel kell meggátolni; az ablak mellvéd magassága legfeljebb 0,8 m legyen, az ablakokat bukószárnyal és biztonsági láncsal is fel kell szerelni. A bútorozást balesetmentesen, a gyermekek fejlettségét követve kell alakítani. Átlátszó mélyen üvegezett ajtót kell tervezni ott (terasz, fürdőszobaajtó, gyermekszobák közötti ajtó), ahol a kisgyermeknevelőnek látnia kell a csoportot, illetve azt, hogy nincsen-e gyermek a nyitásra kerülő ajtó mögött. A mélyen üvegezett ajtókra függőleges osztású üvegvédő rácsot kell tervezni 1 m-ig, a pálcák közötti távolság 8 cm legyen. A rács pótolható üvegvédő fóliával vagy biztonsági üveggel. A helyiségnek hézagmentes, mosható, fertőtleníthető és tartós melegburkolata legyen. Szőnyegpadló nem alkalmazható. Az oldalfalat 1,30 m magas ütés- és kopásálló, mosható és fertőtleníthető burkolattal kell ellátni.

A gyermekszobákban a világítást közvetett (káprázásmentes) formában kell kialakítani (fényerősség min. 300 Lux); a szobák falai világos, meleg színűek, a mennyezet fehér, a bútorzat fénytelen felületű legyen.

A terasznak olyan nagyra kell lennie, hogy biztosítani lehessen a gyermekek szabad levegőn történő altatását. A gyermekszobához szintben, közvetlen ajtókijáráttal, a játszókerthez lépcsővel kapcsolódják, burkolata tisztítható, fertőtleníthető, csúszásmentes és fagyálló legyen. Korlátok, beépített padok elhelyezése balesetveszély miatt tilos. A gyermekágyak árnyékolását biztosítani kell.

A csoportszobák berendezésénél a gyermekek életkori sajátosságaiból adódó szükségleteket kell figyelembe venni. A csoportszobában gyerekheverő, szivacs párnák alkalmasak a puhasarok, elkülönülésre alkalmas kuckók kialakítására.

A játékok elhelyezésénél figyelembe kell venni az életkori sajátosságokat. A gyermekek önálló választását, a gyermeki kompetenciakésztetés erősítését szolgálja a jól látható, a gyermekek magasságában, nyitott polcokon történő elhelyezés. A játékok tematikus csoportosítása, az állandó hely biztosítása, az összetartozó eszközök egy csoportba helyezése segíti az eligazodást, inspirálja a tevékenységet. A játékcsoportokat úgy kell elhelyezni, hogy a gyermekek ne zavarják egymás játékát, elegendő tér legyen számukra. A szoros felügyeletet igénylő játékokat a kisgyermeknevelő által elérhető polcon kell tárolni. A játékkészlet összeállításánál egészségügyi és pedagógiai szempontokat kell követni.

Egészségügyi szempontok:

- könnyen tisztítható, fertőtleníthető legyen,
- balesetet ne okozzon – ne legyen törött, ne legyen könnyen törhető, ne essen szét darabjaira,
- éles sarkai ne legyenek, ne lógjon hosszú zsinóron, ne legyen túl nehéz, valamint ne legyen olyan kisméretű, hogy orrba, fülbe, garatba kerülhessen.

Pedagógiai szempontok:

- minden tevékenységformához legyenek megfelelő játékszerek (manipuláció, konstruálás, utánzó-, szerepjáték, mozgásfejlesztő játék stb.)
- a játék színe, nagysága, formája keltse fel és tartsa ébren a gyermek érdeklődését,
- több fajta tevékenységre lehessen felhasználni,
- legyenek más nemzetek szokásait tükröző játékok,
- az élet első éveiben a kislányok is szívesen babáznak, a kislányok is szívesen szerelnek, autóznak, ezért a játékkészlet összeállításánál érdemes a gyermekek összlétszámával tervezni egy-egy játék mennyiségének a meghatározásánál.

A játékok kivitelezése legyen igényes és a csoportban való fokozott használat támasztotta követelményeknek is feleljen meg.

A bölcsőde játékkészletét úgy kell összeállítani, hogy 20 hetes kortól a 3-4 éves korosztály játéktevékenységi formáihoz egyaránt biztosítsa a feltételeket, és figyelni kell arra, hogy minden gyermeknek jusson azonos típusú játékeszköz. Alapjáték a baba, játszókendő, képeskönyv, mozgásfejlesztő eszközök és a labda.

A gyermek fürdőszobát 2 kis vécével, 2 kiscsappal és kisméretű káddal célszerű felszerelni. Szükséges berendezési tárgyak a pelenkázóasztal, törölköző, fésű-, pohártartó, a pelenkák, váltóruhák tárolására alkalmas fiókos szekrény vagy polc. Egy állótükör és a mosdókagylók fölé egy fekvő tükör is szükséges. A fürdőszoba felszereléséhez tartozik a gyógyszereszekrény.

A gyermeköltözőtőben a gyermekeknek külön-külön, elkülönített cipőtárolási lehetőséggel, öltözőszekrényt kell biztosítani. Attól függően, hogy hány csoport használja a helyiséget egy vagy két pelenkázóasztal, gyermeköltöző pad vagy szivacs, fogas és egy hirdetőtábla szükséges.

A bölcsődében a gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítéséhez kapcsolódóan különböző textíliákat és az étkezésekhez edényeket szükséges biztosítani. Kis és nagyméretű takaróból egyaránt 1-1 db, ágyneműhuzatból mindkét takaró mérethez 1-1 db, gyermektörölközőből 2 db, textilpelenkából 2 db szükséges gyermekenként. A gyermekedények kiválasztásánál a különböző étkezési formákat és

gyermek életkorát kell figyelembe venni. Javasolt a porcelán és üveg edények használata a műanyag helyett.

A játszókert alapterülete 10 m<sup>2</sup> /gyermek. Benne burkolt és füvesített felületeket, homokozót, szabályozható kevert vízzel, elfolyó rendszerrel kialakított pancsolót, vagy vízpermetezőt kell kialakítani, valamint beépített játékokat kell elhelyezni. A burkolt terület aránya a játszóudvar összterületéhez viszonyítva 20-25 %-nál nagyobb ne legyen; a burkolat anyaga világos színű műkő, hézagmentesen lerakott, előregyártott műkőlap, térkő vagy simított finom szemszerkezetű beton. Felülete nem lehet csúszós vagy veszélyesen érdes; tilos murva, gyöngykavics, salak, aszfalt, gyepfugázott téglák használata.

A zöld terület: a játszóudvaron belül a szabad mozgástér biztosítására nagy összefüggő pázsitfelületet kell kialakítani. A gyepes terület lejtése max. 5,0 % lehet. A telepített játszószerkezetet füvesített területen kell elhelyezni.

A játszókertbe telepítendő fák helyét és darabszámát úgy kell meghatározni, hogy a terület 25 %-a a nap különböző szakaiban árnyékos, 75 %-a napos legyen. Az utcai zaj, por, gázszennyeződés és a szél szabad beáramlását a kerítés mellé 1-1,5 m szélességben telepített cserjesorral kell megakadályozni.

Gyorsan fejlődő, nagy lombzatot fejlesztő, kevésbé igényes növényfajok és fajták kiválasztása javasolt. Az örökzöld és lombhullató növények 30-70 %-os megoszlású telepítése a kívánatos. Minden esetben ellenőrizni kell, hogy a választott növények levele, virága, termése vagy egyéb, a gyermek által elérhető része mérgező-e, vagy balesetet okozóan szúrós-e. Tilos az apró - orr- és fülnyílásba helyezhető - bogyókat érlelő növényfajok telepítése.

A bölcsőde kertjét függőleges pálcasztású áttört kerítéssel kell körülvenni. A kapukra a gyermekek számára elérhetetlen magasságban kell a zárást biztosító reteszt felszerelni. A kerítés anyagai idomacél pálcák, függőlegesen elhelyezett falécek lehetnek, melyek magassága min. 1,80 m, max. 2,20 m. A függőleges pálcasztások közötti távolság max 8 cm, a betonlábazat magassága 40-60 cm. A homokozó a játszókert kötelező eleme melyet gondozási egységenként kell kialakítani az udvar szélvédett, időszakosan napos, jól megközelíthető helyén.

A homokozó méretét a helyi területnagyság határozza meg, de legalább 4,0 m<sup>2</sup> alapterületű lefedhető, ütécscillapító anyagú peremmel határolt legyen. Mélysége 30-40 cm, aljzata kavicsagyazatba rakott téglá vagy beton lap, határoló falai 6-20 cm vastagságúak, lekerekített éllel, a kapcsolódó tereppel azonos magasságúak. A pázsitfelületben min. 40 cm széles szilárd burkolat szegélyezze, ennek anyaga: monolit beton, előgyártott műkölap, előgyártott „T”- elem. Tilos fa gerenda, előregyártott U-elem alkalmazása. A homokozó töltőanyaga mosott folyami homok. A homok kezelése: naponkénti átlapátolás, locsolás, évenkénti csere vagy fertőtlenítés, védelem a szennyeződéstől.

A vízpermetező szintén kötelező eleme a játszókertnek. Nyári kánikulában a permetező víz felfrissít, állandóan vizes felületen biztosít játék lehetőséget a gyermekek számára. Kizárólag napos és szélvédett helyen, pázsit felületbe helyezendő el. Az év egyéb időszakában biciklizésre, autók, babakocsik tologatására alkalmas terep. A permetező anyaga egy vasbetonszerkezetre épített burkolat: térkő vagy gumitéglá, felületkezelési követelmény a csúszásmentesség. A permetező szegélye szilárd burkolat vagy gyepe, a csatlakozó burkolat szélétől induló, fokozatosan mélyülő, „tálszerű” legyen a belső kiképzése, átmérője: 2-3 méter, a legnagyobb mélysége: 5-10 cm. A vízpermetező kerületén, 3 helyen a felületből kiemelkedő vízpermetező fej szórja a vizet, a vízoszlop magassága a víznyomással szabályozható, visszahullva frissíti, permetezi a gyermekeket. A vízpermetező közepén, legmélyebb pontján vízösszefolyó van, melyen keresztül a víz elfolyik. Használaton kívül a vízpermetező fej a burkolat szintjébe süllyed, a vízbetáplálás átfolyó rendszerű, kevert víz. Azok a pancsolók, amelyek megfeleltek a korábbi módszertani levél követelményeinek és jó állapotúak, felújítottak, továbbra is használhatók.

A bölcsőde teljes területén tilos a dohányzás.

A bölcsődei ellátáshoz szükséges eszköz- és felszereléslista a mindenkor hatályos 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 11. számú mellékletében található.

#### **4. A gyermekek nevelése-gondozása a bölcsődében**

A bölcsődei ellátás keretén belül a nevelés és a gondozás a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 10. számú mellékletében meghatározott, A bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja c. dokumentum alapján történik, a tájékoztató jelen fejezete ennek alapján készült.

##### **4.1 A nevelés-gondozás elvi alapjai**

Az Alapprogram a bölcsődei nevelés következő alapelveit rögzíti:

- 1) A család rendszerszemléletű megközelítése.
- 2) A kora gyermekkori intervenciós szemlélet befogadása.
- 3) A családi nevelés elsődleges tisztelete.
- 4) A kisgyermeki személyiség tisztelete.
- 5) A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe.
- 6) A biztonság és a stabilitás megteremtése.
- 7) Fokozatosság megvalósítása.
- 8) Egyéni bánásmód érvényesítése.
- 9) Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége.

#### 10) A gyermeki kompetenciakészítés támogatása.

A kisgyermeknevelőnek tisztában kell lennie a családi szocializáció elsődlegességével, a családi kötődések meghatározó szerepével. A családi nevelés értékeit, hagyományait tiszteletben tartva, erősítve kapcsolódik be a gyermek nevelésébe.

A kisgyermeknek egyszeri, megismételhetetlen individuusként kezelése az egyéni bánásmód alapja: az a nevelés lehet eredményes, melynek során a felnőtt tekintettel van a gyermek egyéni sajátosságaira, fejlődésének alakulására, pillanatnyi pszichés és fizikai állapotára, aktuális szükségleteire. A gyermek személyiségének tisztelete megkívánja, hogy mindezeket a kisgyermeknevelő másokkal is (gyermektársak és azok szülei) tartassa tiszteletben.

A kisgyermek számára (de a gyermekkor későbbi szakaszaiban, sőt, felnőttkorban is) alapvető a biztonság, a stabilitás megteremtése, amely a személyi és a tárgyi környezet állandóságát, a napirend folyamatosságát és kiszámíthatóságát, valamint a harmonikus légkört, a jó hangulatot jelenti. A környezethez és annak változásaihoz történő fokozatos hozzászoktatás lehetősége növeli a biztonságot, a stabilitást.

A bölcsődében a kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe van a gyermek fejlődésének alakulásában, az ellátás hatásrendszerének működtetésében. Fontos az empatikus, hiteles, elfogadó nevelői magatartás és a szakmai tudatosság, végiggondoltság. A nevelés alapja a pozitív megnyilvánulások támogatása, megerősítése, elismerése. A nevelési módszerek közül előnyben részesítendő a megerősítés, elismerés és a dicséret, a gyermek kompetenciaigényének erősítése. Nagy jelentőségük van a reális követelmények támasztásának, a gyermek biztonságát, fejlődését szolgáló szokás- és szabályrendszernek, a szokások gyermekekhez igazított ütemben történő, de következetes alakításának. Fontos a gyermek viselkedésének, fejlődésének figyelemmel kísérése, szokatlan jelenségek, problémák esetén a beavatkozás lehetőségének, szükségességének mérlegelése.

A gondozási helyzetek és a játék a gyermek személyes, szociális és kognitív kompetenciáinak alakulása szempontjából egyformán fontos élethelyzetek.

#### **4.2 A nevelés-gondozás főbb kérdéskörei a bölcsődében**

##### **A családok támogatása, a szülői kompetencia erősítése**

Alapja a szülők elsődleges szerepét elismerő együttműködés. A kisgyermeknevelő és a bölcsődébe járó gyermekek szülei között elengedhetetlen a kölcsönös tisztelet és bizalom, megbecsülésen alapuló partnerkapcsolat kialakulása a gyermekek jó közérzete és harmonikus fejlődése érdekében.

A kisgyermeknevelő a gyermek felügyelete, nevelése-gondozása során figyelembe veszi az otthon kialakult szokásokat, a jellegzetes reakciókat, a gyermek érdeklődését. Elismeri a szülő elsődleges szerepét és befolyását a gyermek fejlődésére. A szülő kívánságainak megfelelően jár el, ha az nem szorítja háttérbe a többi gyermek érdekét és nem ellenkezik az ellátást nyújtó személy szakmai tudásával, meggyőződésével és szakmai módszertani elvekkel. Az ellátást nyújtó személy törekedjen a szülői szerepek, kompetenciák erősítésére. A szülővel való kapcsolattartás konkrét formái lehetnek: a szülővel történő fokozatos beszoktatás, a mindennapi személyes beszélgetések, szülőcsoportos beszélgetések, egyéni beszélgetések aktuális kérdésekről, problémákról. Az ellátást nyújtó személy tegye láthatóvá az ellátást a szülő számára, támogassa a szülő kompetenciahatárokon belüli bevonódását.

##### **A gyermekek beszoktatása, beilleszkedése a bölcsődébe**

A bölcsődébe beíratott kisgyermek számára biztosítani kell a szülővel együtt történő fokozatos beszoktatás lehetőségét. Sok kisgyermek számára komoly lelki megrázkódtatást jelent, ha édesanyjától

hosszabb-rövidebb időre el kell válnia. A szülő legyen ott vele, együtt ismerkedjenek az új hellyel, a gyermekekkel és a kisgyermeknevelővel. Meséljen sokat el a gyermek addigi életéről, szokásairól. Mondja el, hogyan és mit szeret enni, hogyan és mivel szokott elaludni, mivel szeret játszani, mit tud már egyedül elvégezni. Mutassa meg a szülő, hogyan tisztázza gyermekét, hogyan eteti, hogyan altatja.

„Beszokottnak” akkor tekinthető egy gyermek, ha már hevesebb vagy hosszabb ideig tartó sírás nélkül válik el a szüleitől, napközben jókedvűen játszik, jó étvágyal eszik, elfogadja társai és a kisgyermeknevelő közeledését.

### **A gyermekek napirendje**

A kisgyermeknevelő úgy szervezze meg a napi tevékenységet, hogy az igazodjék a gyermekek korához, igényeihez, szükségleteihez, ami megteremti a biztonságot, a kiszámíthatóságot, az aktivitást és az önállósodást. Ugyanakkor legyen kellően rugalmas, hogy lehetőséget adjon a változó igények, az alkalmi lehetőségek kihasználására. Várakozás, zavar és sürgetés nélkül biztosítson átmenetet az egyes tevékenységek között. A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, ezzel növelve a gyermek biztonságérzetét.

A napirend kialakítását többek között befolyásolja még az évszakok változása, az időjárás, valamint a csoportlétszám.

### **Alvás, pihenés**

A bölcsőde biztosítja a gyermekek számára az életkoruk és egyéni igényeik szerinti alvás és pihenés lehetőségét.

A kicsik rácsos fa gyermekágyban (melynek rács távolsága 7 cm), a biztonságosan járni tudó gyermekek bölcsődei fektetőn aludjanak. Az ágyak egymástól karnyújtásnyira legyenek, hogy a gyermekek ne zavarják egymást a pihenésben. Ezáltal csökken a légzőszervi megbetegedések terjedése is. Ha mód van rá, a gyermekek – 5°C-ig aludjanak kint a szabad levegőn, megfelelő ruházatba felöltöztetve.

A csoportszobán belül kialakított puhasarok (gyermekheverő, szivacs, párnák) szolgálja a gyermekek napközbeni pihenését, elkülönülését.

### **Étkezés**

A bölcsődei nevelés-gondozás feladata az egészségvédelem, egészséges életmód megalapozása kapcsán – többek között – az étkezés általi kultúrhigiénés szokások kialakulásának segítése. A gyermekek táplálása mindig az életkori sajátosságaiknak és egyéni igényeiknek megfelelően kell, hogy történjen (erről bővebben ld. a jelen Tájékoztató „*Étkeztetés a bölcsődében*” c. fejezetét).

A napirend tegye lehetővé, hogy minden gyermek nyugodt körülmények között étkezhesen. A gyermek korának megfelelően részt vehet az étkezés előkészítésében, a terítésben, a tálalásban, ha ehhez kedvet érez. Fokozza a gyermekek étvágyát, ha nem sürgetik őket, és az étkezések jó hangulatban zajlanak.

Az étkezés közben szerzett tapasztalatok a gyermek tudását gyarapítják. Fokozatosan kialakulnak – a felnőtt példa hatására – az egészséges és higiénés táplálkozási szokások. A kisgyermeknevelő mintanyújtással, szoktatással, megerősítéssel, támogatással segíti ezt a folyamatot, melyben lényeges az esztétikus étel, terítés és tálalás is.

Tiszteletben kell tartani a vallási vagy nemzetiségi okokból fakadó étkezési szokásokat is. Az egészségügyi okokból előírt diéta, egyéni étrend betartása minden esetben kötelező.

## **Gondozás**

A gondozás bensőséges interakciós helyzet a felnőtt és a kisgyermek között.

A gondozás és a nevelés elválaszthatatlan egységet alkotnak, a gondozás minden helyzetében nevelés is folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei azonban nem korlátozódhatnak kizárólag a gondozási helyzetekre. A bölcsődei nevelés-gondozás helyzeteiben a szakember segíti a tájékozódást, tapasztalatok, élmények feldolgozását, a kisgyermek érdeklődésétől függően ismereteket közvetít.

A gondozási helyzetekben sem érvényesülhet teljesítményelvárás, lényeges, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre az önállósodási törekvések gyakorlására, mivel az egyes mozzanatok megtanulása egyéni fejlődési ütemben valósul meg.

A kisgyermeknevelő törekedjen arra, hogy a gyermek számára a gondozás pillanatai örömteliek legyenek. A gondozási helyzetekben megvalósuló interakció minősége nagymértékben befolyásolja a szokások kialakulását, az önállósodás folyamatát, valamint a gyermek egészséges személyiségének alakulását. Ennek elősegítése érdekében a kisgyermeknevelő részéről fontos a pozitív visszajelzés, biztatás és támogató segítség, a sikeres próbálkozások megerősítése, dicsérettel jutalmazása. A kisgyermeknevelő legyen tekintettel arra, hogy a gyermekek az egyes területeken nagyon különböző ütemben önállósodnak, és a megszerzett önállóságukat nem minden esetben érvényesítik szívesen.

## **A játék**

A gyermek központi tevékenysége és legfőbb öröme, egyben a tapasztalatszerzés, a tág értelemben vett tanulás legfontosabb színtere a játék. A játék segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, az értelmi, az érzelmi és a szociális fejlődést.

A kisgyermeknevelő a gyermek játékát elsősorban a megfelelő hely, idő, légkör és eszköz biztosításával tudja segíteni. A kisgyermeknevelő követve a gyermekek kezdeményezéseit, magatartásával, javaslataival, információival támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, szerepet vállal a játékban, ötleteivel színesíti azt. A kisgyermeknevelő a gyermekek érdeklődéséhez, tevékenységéhez igazodva, esetenként kérdéseikre válaszolva ismereteket közvetít, melyek gazdagítják a gyermekek tudását, gondolkodását, figyelmüket környezetük és tevékenységük jellemzőire irányítják.

A kisgyermeknevelő a játékterületek kialakításánál figyel arra, hogy legyen lehetőség aktív és csendes játékokra, pihenésre, alkotó tevékenységek (festés, vizezés) végzésére és nagymozgásra. A többi gyermekkel való együttlét örömforrás a gyermek számára. A kisgyermeknevelő a gyermekek fejlettségi szintjének megfelelően világos és egyszerű szabályokat állít fel, problémamegoldási javaslatokat tesz. Mindezzel segíti, hogy a gyermekek jól érezzék magukat egymás társaságában és szociális képességeik fejlődjenek.

A játéktevékenységen belül nagy jelentősége van az adott korosztály érdeklődésének megfelelő művészeti tevékenységeknek (mondóka, ének-zene, mese, vers, báb, rajzolás, festés, stb.). Az alkotó tevékenységek esetében az örömforrás maga a tevékenység, az érzelmek kifejezése. Az ellátást nyújtó személy a tárgyi feltételek biztosításával, az egyes technikák és az eszközhasználat megmutatásával, a gyermek igényeihez igazodó technikai segítségnyújtással segítheti elő az alkotókedv fennmaradását. A gyermek alkotásának elismerésével és megbecsülésével a felnőtt megerősíti a gyermek alkotótevékenységek iránti érdeklődését.

A gyermekek egészséges fejlődéséhez a gyermekkor minden egyes szakaszában nélkülözhetetlen a lehetőség szerinti szabad levegőn történő mozgás is. A mozgás a játék egyik formája, melyhez folyamatosan lehetőséget és változatos eszközöket kell biztosítani.

## **A tanulás**

A szó legtágabb értelmében vett tanulási, tapasztalatszerzési lehetőség minden egyes helyzetben adott, legyen szó játékról vagy gondozásról. Ezekben a helyzetekben a gyermek természetes kíváncsiságát erősítve, a gyermek számára élményt jelentő tevékenységek és tartalmak kínálásával, a tapasztalatok feldolgozásában nyújtott segítséggel, az érdeklődést kielégítő és fenntartó kommunikációval az ellátást nyújtó felnőtt segíti a gyermekek tanulását. A teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapítás kerülendő.

### **4.3 A kisgyermeknevelő feladatai sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre, gondozásra jogosult gyermek ellátása esetén**

Sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre, gondozásra jogosult gyermek ellátása esetén az ellátás kezdetétől számított legalább három hónap elteltével az intézmény orvosa, gyógypedagógusa, kisgyermeknevelője, valamint a család- és gyermekjóléti központ munkatársának véleménye alapján az intézmény vezetője és a szülők közösen döntenek a gyermek további neveléséről, gondozásáról. Az ún. „próbaidőre” azért van szükség, mert a sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre, gondozásra jogosult gyermekek az esetek többségében nehezebben alkalmazkodnak az új személyekhez, körülményekhez, napirendhez. A kisgyermeknevelőnek is hosszabb időre van szüksége, hogy a gyermek szokásait, speciális igényeit megismerje, gondozásának, nevelésének sajátosságait megtanulja a szülőtől, valamint a gyermek fejlesztését végző gyógypedagógustól. A rendelkezésre álló idő alatt a gyermekcsoport és az adott gyermek egymásra való hatása is megfigyelhető, ez az inkluzív nevelés lehetőségének mérlegelése szempontjából fontos. A család- és a gyermekjóléti központ szakemberének véleménye abban az esetben lehet nagy jelentőségű, ha a gyermek családi körülményeit is szükséges vizsgálni a napközbeni ellátás igénybevételének szempontjából.

A sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre, gondozásra jogosult gyermek számára a bölcsődében a megfelelő napközbeni ellátást kell biztosítani. A három év alatti gyermekek esetében a korai fejlesztést és gondozást a területileg illetékes pedagógiai szakszolgálat végzi.

A gyermek terápiás ellátása, valamint a szülők és a kisgyermeknevelők tanácsadásban való részesítése a gyermek korai fejlesztését és gondozását ellátó pedagógiai szakszolgálatban történik, azonban megvalósulhat az adott bölcsődén belül abban az esetben, amennyiben ott a megfelelő feltételek rendelkezésre állnak.

A bölcsődében dolgozó kisgyermeknevelőnek feladata, hogy a sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre, gondozásra jogosult gyermek ellátását a gyermek speciális igényeinek figyelembevételével végezze. Ebben segítségére vannak a speciális felkészültségű szakember útmutatásai.

A sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre, gondozásra jogosult gyermek terápiás ellátását csak megfelelő szakképzettséggel rendelkező szakember végezheti. Az ő feladata, hogy azokat az elemeket, amelyek a gondozási, nevelési folyamatba beágyazhatók, megtanítsa a kisgyermeknevelőnek és a szülőknek is. Látássérült gyermek esetén pl. a gondozást végző személynek meg kell tanulnia, hogy a gyermek milyen felületeket lát jobban (sötétebbeket vagy világosabbakat), és a gondozási területet ehhez igazodva kell kialakítani (szükség lehet speciális megvilágításra, valamint a gyermek látásélességének megfelelő tárgyakra). A mozgásterapeuta olyan eljárásokra tanítja meg a gondozást végző személyt, amellyel az elősegítheti a gyermek mozgásállapotának javulását stb.

A kisgyermeknevelő feladata, hogy a fogyatékoság típusától és mértékétől függetlenül elősegítse a minél sokrétűbb mozgásos tapasztalatszerzés lehetőségét az önkiszolgálás, az önállóság mértékének növekedését, a megfelelő motiváció fenntartását. Ennek érdekében ki kell használni a természetes élethelyzetek adta lehetőségeket (játék, étkezés, tisztálkodás stb.).



A speciális eljárások, gondozási, nevelési feladatok megoldása jórészt a sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre, gondozásra jogosult gyermek szüleitől tanulható meg. Fontos megjegyezni, hogy az egyik gyermek esetében sikeresen alkalmazott eljárás más, hasonló problémával küzdő gyermek esetén sem okvetlenül alkalmazható sikerrel, így kipróbálása nem javasolt (hatása még akár a kívánttal ellentétes is lehet). A sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre, gondozásra jogosult gyermekek esetében még nagyobb hangsúlyt kap az egyéni bánásmód, a differenciálás, az adott gyermek sajátosságaihoz és igényeihez leginkább illeszkedő saját út megtalálása.

Az intézmények, szolgáltatók együttműködése jogszabályban rögzített feladat. Mulasztást követ el az az intézmény, aki nem jelzi, ha a gyermek fejlődését nem megfelelőnek ítéli meg. A gyermek szakértői bizottsági vizsgálatára a gondviselők beleegyezésével kerül sor. Amennyiben a gondviselő nem egyezik bele a gyermek vizsgálatába, azzal akadályozza gyermeke fejlődését, tehát veszélyezteti gyermekét. Ebben az esetben az intézménynek jeleznie kell a család- és gyermekjóléti szolgálat/központ felé.

## **5. Étkeztetés a bölcsődében**

A bölcsődében természetbeni ellátásként a gyermekek életkorának megfelelő gyermekétkeztetést kell biztosítani, az intézmény zárva tartásának ideje alatt (őszi, téli, tavaszi, nyári szünetek) pedig szünidei gyermekétkeztetést. A bölcsődében a gyermekek az ellátási napokon reggeli főétkezést, délben meleg főétkezést, valamint tízórai és uzsonna formájában két kísétkezést kapnak.

A bölcsődében nyújtott étkeztetés a közétkeztetés hatálya alá tartozik. Az Európai Unió minden tagállamában, így 2004. május 1.-óta Magyarországon is, az EK 93/43/EEC direktívája szerint a közétkeztetőknek, így a bölcsődei konyhának is kötelező bevezetni és működtetni az élelmiszer biztonságára vonatkozó minőségbiztosítási rendszert, a HACCP-t.

Az élelmezés megoldható saját főzőkonyha kialakításával, többcélú intézmény intézményegységeként működő bölcsőde esetében a már működő főzőkonyhán belül elkülönített egységben, vagy kiszállítással. Amennyiben a bölcsőde nem működtet saját konyhát, melegítő konyhát kell kialakítani. Saját konyha működtetése esetén az étrendet élelmezésvezető állítja össze és ellenőrzi az ételek elkészítését, továbbá az étlapkészítést és a nyersanyag-kiszabati ív folyamatos vezetését. Diétás étrendet kizárólag dietetikus szakképesítéssel rendelkező szakember tervezhet, diétás étlap pedig csak dietetikus felügyeletével tervezhető.

A bölcsődés gyermekek étkeztetésében makrobiotikus, tisztán vegán étrendek nem szerepelhetnek. Speciális étrend (pl. szemi-vegetáriánus, lakto-ovo vegetáriánus) szigorú szakmai feltételek teljesülése mellett vezethető be.

### **5.1 Étrendtervezés, ajánlott élelmiszerek**

*Az étrend tervezésének fontosabb szempontjai:*

- a korosztályos élelmezés általános elveihez igazodás, ezen belül figyelembe vehető a gyermekek ízlése;
- csípős, erősen fűszeres, vagy a nyálkahártyát irritáló étel nem adható;
- a változatosság érdekében az egymást követő kétszer 10 élelmezési nap vonatkozásában egy ételsor lehetőleg csak egyszer forduljon elő;
- állati eredetű fehérjét minden főétkezésnek és az egyik kísétkezésnek is tartalmaznia kell;

- a receptúrák kidolgozásában, az étrend összeállításában, az ételek elkészítésében a mindenkor hatályos nyersanyag-kiszabati útmutatóban leírtak az irányadók.

A tejtermékekre vonatkozó ajánlás szerint az 1-3 éves korosztály számára 2,8 %-os vagy 3,6 %-os zsírtartalmú tejet kell biztosítani. Az italként kínált tej cukrozása nem megengedett. Tejföl és tejszín kizárólag ételkészítéshez használható fel. Az ízesített tejkészítmények további cukrozása nem megengedett.

Édesség – a legalább 1/3 rész gyümölcsöt vagy 1/3 rész tejet vagy tejterméket tartalmazóakat kivéve – önálló fő- vagy kísétkézként nem adható.

Folyadékpótlásra az ivóvízen kívül ásványvíz, világosan főzött (1,5 l vízhez 1 tea filter vagy 2 gramm teafű) és az előírásoknak megfelelően ízesített tea adható.

*A gyermekétkeztetésben kerülendő élelmiszerek, élelmiszercsoportok:*

- ételpor, leveskocka, sót tartalmazó ételízesítő;
- 30 %-nál magasabb zsírtartalmú hús;
- 23 % feletti zsírtartalmú húskészítmény;
- szénsavas vagy cukrozott üdítő, szörp;
- hozzáadott cukrot tartalmazó vagy 50 % alatti gyümölcsstartalmú gyümölcslevek;
- sertés, baromfi zsír; valamint kókusz és pálmazsír sütéshez, főzéshez
- 12 %-nál magasabb zsírtartalmú tejföl.

## **A korosztályos ételmezés általános elvei**

### *Csecsemők ételmezése*

A csecsemők ételmezésénél alapvető követelmény a szülő és a gyermekorvos egyeztetése. Az élet első hat hónapjában a gyermek igényeit csak az anyatej elégíti ki optimálisan. Az anyatej nemcsak összetételében, hanem kalóriatartalmában is biztosítja a fejlődés táplálék-életani feltételeit. Az anyatejes táplálásnak köszönhetően bizonyos betegségek ritkábban alakulnak ki az élet későbbi szakaszaiban (cukorbetegség, bizonyos allergiás megbetegedések), és az is kimutatható, hogy a szoptatott csecsemők fejlődése is optimálisabb.

Egy éven aluli gyermekek ellátása esetén a csecsemőételek, tápszerek elkészítéséhez a konyhán belül elkülönített részt kell biztosítani.

A csecsemőételek készítésére és a csecsemők táplálására szolgáló edényzetet más ételek főzésére és tárolására használni nem szabad, ezeket egymástól és a többi eszköztől elkülönítetten kell mosogatni és tárolni. Minden csecsemőnek külön étkészletet, kanalat és cumisüveget kell biztosítani. A cumisüveget és a cumit naponta ki kell főzni 10 percen át forrásban lévő vízben.

Csecsemőnek csak frissen készített étel, tápszer, ill. felbontás után azonnal felhasználásra kerülő bébiétel adható. A tápszert száraz, szellős helyen kell tárolni. Nyers tojást, nyers májat tartalmazó étel csecsemőnek, kisgyermeknek nem adható.

### *Kisgyermek ételmezése*

Az 1-3 éves gyermekek táplálásánál törekedni kell a változatosságra, arra, hogy a gyermek az ételek széles skáláját megismerje.

A fogzás megindulása után már a csecsemőt is rágásra kell készíteni. Darabos ételt a rágófogak kibújása után kezdünk adagolni, – eleinte egy-egy falatot az étkezés elején a főzelékben. Ha már zárt fogsora van a gyermeknek (16 foga van), akkor ugyanígy cseréljük fel a darált húst apró kockára vágottra, ám a darabos gyümölcsöt csak akkor adjuk, ha a gyermek biztosan meg tudja rágni és a félrenyelés veszélye nélkül le tudja nyelni.

Az étkezés befejezéséig üljön az asztalnál a kisgyermek, ne engedjük, hogy szaladgáljon étkezés közben, mert félrenyelhet. Ne hagyjuk az étkező gyermeket magára. Az étkezés biztonságához hozzátartozik az is, hogy a kisgyermek számára ne legyenek elérhetőek a veszélyes ételek (dió, mogyoró, kukorica, szőlő, szeder, cseresznye, cukorka, nyers és kemény gyümölcs vagy zöldségdarab).

## **Élelmezéshigiéniai előírások**

### *Általános szabályok*

A konyha padozata hézagmentes, mosható és fertőtleníthető legyen. A mosogató és a munkaasztal melletti falat a szennyeződésnek kitett felületen mosható, fertőtleníthető burkolattal kell kiképezni. A konyha mérete, kialakítása olyan legyen, hogy az egyes nyersanyagok előkészítése térben vagy időben elkülöníthető legyen.

A természetes megvilágítás mellett gondoskodni kell kielégítő mesterséges megvilágításról. A természetes szellőzést biztosító ablaknak a padlószintről nyithatónak kell lennie, a nyitható ablakot rovarhálóval és szükség esetén kiesésgátlóval kell ellátni.

Az élelmiszerek előkészítéséhez és feldolgozásához, az ételkészítéshez és a mosogatáshoz, valamint az élelmezéssel foglalkozó dolgozó tisztálkodásához és a konyhai takarításhoz kizárólag ivóvíz minőségű vizet szabad használni. A hulladék részére jól zárható, fertőtleníthető és megfelelő méretű tároló edényt kell biztosítani.

Az étkeztetésnél figyelembe kell venni a gyermekek életkori sajátosságait. Az ételkészítés és étkeztetés egész ideje alatt olyan feltételeket kell teremteni, melyek megvédik az élelmiszerek és a készételek tisztaságát, minőségét, táp- és élvezeti értékét.

### *Raktározás*

A tárolás során a nyersanyagokat, a félkész és a késztermékeket rendszeresen felül kell vizsgálni romlás és lejáratú idő (fogyaszthatósági, minőség megőrzési idő) vonatkozásában.

A tárolandó anyagok részére olyan tároló helyel és hűtőkapacitással kell rendelkezni, hogy a nyersanyagok, a félkész termékek és a fogyasztásra kész ételek, élelmiszerek egymástól elkülönített tárolása biztosítható legyen. Egy hűtőszekrény esetén a termékeket a keresztaszennyeződést kizáró csoportosításban kell elhelyezni, jól zárható, fedett edényben. A fogyasztásra kész ételeket, élelmiszereket felül, a nyersanyagokat alul kell tárolni. A gyorsan romló élelmiszereket és ételeket 0 °C és +5 °C között, a mélyhűtött termékeket min. – 18 °C-on kell tárolni, felengedésük utáni visszafagyasztásuk tilos. Az előírt hőfok ellenőrzésére a hűtőszekrényben hőmérőt kell elhelyezni. A hűtők tisztántartásáról és folyamatos karbantartásáról gondoskodni kell.

A tiszta edényeket szennyeződéstől védve kell tárolni. Az étkeztetés minden fázisában kizárólag erre a célra engedélyezett anyagból készült főző-, tálaló- és étkeztető edény, eszköz használható. Sérült, csorba, hibás, lepattogzott zománcú, vagy repedezett, elöregedett műanyag edény nem használható.

### *Előkészítés*

Az előkészítéshez használt munkaasztal lehetőleg a mosogató közelében, a főző-tálaló helytől távol legyen. A földes áru tisztítását a többi művelettől időben elkülönítetten kell végezni, utána a felületeket alaposan le kell tisztítani, fertőtleníteni.

Ételt készíteni kizárólag emberi táplálkozásra alkalmas nyersanyagokból, félkész és késztermékekből szabad. A saját termesztésű, növényvédő szerrel kezelt zöldséget, gyümölcsöt csak a szerre előírt élelmezés egészségügyi várakozási idő letelte után szabad felhasználni. saját készítésű, étkeztetési célra eltett savanyúságot, befőttet csak akkor szabad felhasználni, ha engedélyezett tartósítószerrel készítették. Csak üzletben vásárolt termesztett gombát vagy gombavizsgáló szakellenőr által megvizsgált és emberi fogyasztásra alkalmasnak minősített szabadon termő gombát szabad étel készítéséhez felhasználni. A fagyasztott nyersanyag, félkész- és késztermék kiolvasztását hűtőszekrényben vagy kis mennyiség esetén erre a célra alkalmas mikrohullámú sütőben kell végezni. A nyers hús felengedése nem történhet szobahőmérsékleten vagy meleg vízben. A műveletet úgy kell végezni, hogy annak során egyéb élelmiszerek ne szennyeződhetnek.

A hús mosását, szeletelését, darabolását a baromfi hústól és a többi nyersanyagtól térben vagy időben elkülönítetten kell végezni. A nyers hús előkészítésének befejezése után alaposan kezet kell mosni, fertőtleníteni. Csak friss, tiszta, ép héjú tyúktojás használható fel.

#### *Főzés, tálalás*

A tűzhely főző-sütő kapacitása olyan legyen, hogy az ételek azonos időben készüljenek el. Minden étkezéskor csak frissen készített ételeket szabad adni a gyerekeknek, maradék ételt újból kínálni vagy felhasználni nem szabad.

Az elkészült ételt 2 órán belül el kell fogyasztani, a meleg ételt tálalásig legalább 63 °C hőmérsékleten kell tárolni. A hőmérséklet ellenőrzésére maghőmérő használata ajánlott.

Közétkeztetést végző konyháról történő ételszállítás vagy egyadagos kiszerelesben történő ételszállítás esetén a tálalás előtti hőkezelést nem szabad a szállító edényben végezni, az ételt az átvétel után a szállítóedényből azonnal saját edénybe kell átönteni, tálalás előtt a forralásnak megfelelő hőmérsékletűre átforrósítani. A szállításnál be kell tartani a vonatkozó jogszabályi előírásokat.

#### *A mosogató szabályai*

A mosogatóhoz legalább kétmedencés, hideg-melegvízes mosogató szükséges. A medencéket minden használat után fertőtleníteni kell.

A főző- és a tálalóedények mosogatását két fázisban, az alábbiak szerint kell végezni:

I. fázis: zsírolás és fertőtlenítés kombinált hatású szerrel,

II. fázis: öblítés, folyó vízzel.

Az edényeket csepegtetőtálcán kell szárítani, törölgetni tilos.

Gépi mosogató esetén 60 °C-on kell a mosogatót végezni az erre a célra engedélyezett szerekkel. Mosogatógép alkalmazása esetén is szükséges a kétmedencés mosogató biztosítása.

Az ételmaradékok részére a konyhán belül zárt, fedővel ellátott gyűjtőedényt kell biztosítani. Ennek folyamatos üritéséről, rendszeres tisztításáról és fertőtlenítéséről gondoskodni kell.

#### *Személyzetre vonatkozó előírások*

Az ételkészítéssel foglalkozó személynek a főzés megkezdésétől a tálalás befejezéséig külön tiszta hajvédőt javasolt viselnie.

A munka kezdetekor és közben is minden olyan esetben, amikor a kéz szennyeződhetett, kezét kell mosnia / fertőtlenítenie. A mosdóhoz szappant (folyékony is lehet), körömkefét és tiszta törülközőt, valamint a gyermekek által el nem érhető helyen kézfertőtlenítőt kell kihelyezni.

## **6. Dokumentáció a bölcsődében**

### **6.1 A dolgozók nyilvántartása, továbbképzése**

A bölcsődében főállásban dolgozó, rendeletben előírt szakképesítéssel rendelkező kisgyermeknevelő adatait működési nyilvántartásba kell venni. A kisgyermeknevelő szakmai fejlődését biztosítja, hogy folyamatos szakmai továbbképzésben köteles részt venni. A továbbképzési kötelezettség minősített továbbképzéseken való részvétellel teljesíthető. A továbbképzés továbbképzési időszakokban történik. A továbbképzési időszak időtartama hat év. Amennyiben a munkavállaló a továbbképzési kötelezettségének eleget tett és a működési nyilvántartásból való törlésre okot adó körülmény nem merült fel, a továbbképzési időszak elteltével a nyilvántartó új igazolást állít ki.

### **6.2 A gyermekekről vezetett dokumentáció**

A bölcsődében a kisgyermeknevelő a gyermekek fejlődésének nyomon követése, a fejlődési folyamatok alakulásáról való tájékozódás és tájékoztatás céljából a gyermekekről egyéni dokumentációt, gyermek-egészségügyi törzslapot, üzenőfüzetet és fejlődési naplót vezet. A dokumentáció vezetése, az abban szereplő adatok, információk felhasználása a gyermekekről való lehető legmagasabb színvonalú gondoskodás biztosítása, a gyermekek fejlődésének segítése, a hátrányos helyzetű gyermekek esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítése érdekében történik. A dokumentáció semmiféleképpen sem a gyermekek minősítését szolgálja. A dokumentáció vezetésénél fontos szempontok: a tárgyyszerűség (objektivitás), a validitás (a szempontok, kategóriák, kritériumok stb. alkalmasak annak a helyzetnek, folyamatnak a jellemzésére, amelyre használják őket), a hitelesség, az árnyaltság, a rendszeresség és a folyamatosság.

A dokumentáció vezetésénél és őrzésénél a személyiségi jogokat, valamint az adatvédelmi szabályokat a legmesszebbmenőkig figyelembe kell venni.

A gyermek-egészségügyi törzslap a gyermek egészségi állapotának rögzítésére szolgáló dokumentum. Három fő részből áll, melyek az anamnézis, a felvételi státusz és a bölcsődei fejlődés dokumentálása. A törzslapot fejlődési lap egészíti ki.

Az üzenőfüzet feladata a szülők illetve a kisgyermeknevelő kölcsönös tájékoztatása.

Tartalmazza a gyermek és a szülők adatait, elérhetőségeit, gyógyszer- és ételérzékenységet. A napi rendkívüli eseményekről (baleset, megbetegedés, új viselkedés megjelenése) a kisgyermeknevelő az üzenőfüzetbe rögzíti a tapasztalatait. Abban az esetben fontos a napi írásbeli tájékoztatás a kisgyermeknevelő részéről, ha a gyermek szüleivel az adott napon nincs lehetősége a személyes találkozásra. A tájékoztatásnak ez a formája csak részben pótolja a személyes, közvetlen kapcsolatot, a napi interakciós helyzetekre módot kell találni. Az üzenőfüzetbe kerülő rendszeres bejegyzések a gyermek fejlődéséről, a kisgyermeknevelő szakmai munkájáról, módszereiről, empátiás készségéről is tájékoztatást adnak a szülőknek. A kölcsönös tájékoztatás hozzájárul a szülő és a kisgyermeknevelő közötti jó kapcsolathoz, a bizalom kialakulásához, a családi és a bölcsődei nevelés összehangolásához.

A fejlődési napló a kisgyermek személyiségfejlődését, képességrendszerének kibontakozását követi nyomon. Célja az, hogy a kisgyermeknevelő lássa a gyermek önmagához képest történő fejlődését, a változások ütemét és irányát, hiszen az egyéni bánásmód elengedhetetlen feltétele a széleskörű gyermekismeret. A fejlődési napló akkor tölti be szerepét igazán, ha a családokkal történő

együtműködés folyamatos és rendszeres. Ezért is fontos az, hogy a gyermekekről készített feljegyzésekről a szülők is kapjanak tájékoztatást.

A bölcsődei csoportnapló vezetése kötelező. A csoportnapló tájékoztatást ad a nevelési feladatok tervezéséről, megvalósításáról. Tartalmazza a hiányzók nevét, a napi étrendet, az aktuális eseményeket a gyermekcsoportban és minden olyan történést, ami az egyes gyermek vagy a csoport életét befolyásolja.

### **7. A bölcsőde gyermekvédelmi jelzőrendszeri feladatai**

A törvényi előírások értelmében a gyermeki jogok védelme a gyermekek ellátását biztosító minden személyre kötelezettséget ró. Ennek értelmében a bölcsőde minden dolgozójának feladata és kötelezettsége a gyermekek testi, értelmi vagy erkölcsi fejlődésének figyelemmel kísérése, elősegítése, s amennyiben e téren veszélyeztetettséget észlelnek, a gyermek támogatása, megsegítése érdekében történő beavatkozás. Amennyiben a saját hatáskörükben nyújtott segítő beavatkozás nem elégséges, nem idéz elő pozitív változást a gyermek helyzetében, kötelesek jelzéssel élni a területileg illetékes család- és gyermekjóléti szolgálatnál/központnál.

### **Kapcsolat a család –és gyermekjóléti szolgálattal**

A gyermekek védelme minden gyermekekkel hivatásszerűen foglalkozó szakembernek, így a bölcsődében dolgozó kisgyermeknevelőnek is feladata és felelőssége. Amennyiben valamely területen veszélyeztetettséget észlelnek, a gyermek támogatása, megsegítése érdekében szükséges beavatkozniuk. Előfordulhat, hogy a kisgyermeknevelő által nyújtható segítség nem elegendő, az észlelt probléma az intézményen belül nem kezelhető, akkor a településen működő család- és gyermekjóléti szolgálat/központ segítségét szükséges kérni, jelezni kell az észlelt tüneteket, problémákat. A bölcsőde vezetőjének a gyermek veszélyeztetettsége esetén jelzést kell tenni a család- és gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó felé, vagy hatósági eljárást kell kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása esetén.

Annak érdekében, hogy a segítségre szoruló gyermekek és családjaik megkapják a megfelelő mértékű, szintű és színvonalú segítséget, adott helyen minden érintett, a gyermekkel és családjával kapcsolatban lévő személy, intézmény aktív közreműködése elengedhetetlen. Ennek a gyakran sokszereplős segítő csoportnak, a jelzőrendszernek a szervezése, működtetése és koordinálása a család- és gyermekjóléti szolgálat feladata. Ennek értelmében a hatékony együtműködés kialakulását biztosítja a kisgyermeknevelő részvétele a jelzőrendszeri tagok képviselői közötti rendszeres szakmaközi megbeszéléseken és éves szakmai tanácskozáson.

### **8. Szolgáltatások a bölcsődében**

A bölcsőde az alapellátáson túl, annak zavartalanságát nem veszélyeztetve, a családi nevelést támogató szolgáltatásokat is szervezhet. Ilyen szolgáltatások lehetnek az időszakos gyermekfelügyelet, a gyermekhotel, a játszócsoport, a nevelési tanácsadás, az eszköz- és játékkölcsönzés. Mindezeket bármely család igénybe veheti. A kisgyermekek és családjaik számára nyújtott szolgáltatások esetében kiemelten fontos elkülöníteni és meghatározni az alapellátás és a szolgáltatások különbözőségeit és jellemzőit.

A jó minőségű szolgáltatás megvalósításához a megfelelő személyi és tárgyi feltételeket biztosítani kell. A szolgáltatásokért külön térítési díj kérhető. A bölcsőde által nyújtott szolgáltatások a gyermekek 6 éves koráig vehetők igénybe. Valamennyi szolgáltatási forma megvalósításánál figyelembe kell venni a bölcsődei nevelés alapelveit, különösképpen a koragyermekkorai intervenció szemléletének befogadását.

### Az időszakos gyermekfelügyelet

A gyermek számára a szülő által igényelt alkalommal és időtartamban, az e célra kialakított csoportban vagy a bölcsődei ellátást nyújtó bölcsődei csoport üres férőhelyein nyújtható szolgáltatás. A bölcsődei csoport üres férőhelyein biztosított időszakos gyermekfelügyelet esetén a bölcsődei ellátást és az időszakos gyermekfelügyeletet azonos időben igénybe vevő gyermekek száma nem haladhatja meg az egy csoportban ellátható gyermekek maximális számát. A külön szobában biztosított gyermekfelügyelet esetén a gyermeklétszám nem haladhatja meg a 7 főt és a szoba alapterületének minimum 21 m<sup>2</sup>-nek kell lennie.

### Gyermekhotel

A gyermekhotel olyan gyermek részére nyújt a szülő által igényelt időtartamú, de akár huszonnégy órás folyamatos ellátást, akiről szülője elfoglaltsága miatt átmeneti ideig nem tud gondoskodni. A szolgáltatás hétvégén és ünnepnapon is biztosítható, időtartama azonban gyermekenként egy nevelési éven belül nem haladhatja meg a tíz ellátási napot.

### Játszócsoporthat

A játszócsoporthat a gyermek és a szülő együttes játéklehetőségét biztosítja a kisgyermeknevelő. Megszervezhető a bölcsődei ellátást nyújtó bölcsődei csoporton kívül önálló csoportban, vagy a bölcsődei ellátást nyújtó bölcsődei csoportban, de nem a bölcsődei ellátás nyújtásával azonos időben.

### Nevelési tanácsadás

A nevelési tanácsadás célja a kisgyermeket nevelő családok támogatása a mindennapokban felmerülő nevelési kérdésekben, a szülői kompetencia erősítése. A nevelési tanácsadást végezheti a kisgyermeknevelő és az erre felkészített szakember (pedagógus, pszichológus, gyógypedagógus, védőnő). A nevelési tanácsadásnak (akkor is, ha nem a kisgyermeknevelő végzi) szellemiségében illeszkednie kell a bölcsődei nevelés-gondozás elveihez.

### Eszköz- és játékkölcsönzés

A bölcsőde a szülők számára kölcsönöz játékot, gyermekbútort, gyermekkocsit a megállapított térítés ellenében. Csecsemők és kistipegők részére kizárólag mosható, fertőtleníthető játékot, bútort lehet kölcsönözni, melyet a visszavételkor a kölcsönadó köteles fertőtleníteni.

A játékkölcsönzés lehetővé teszi a szülők számára gyermekük érdeklődésének mélyebb megismerését, elősegítheti az egyes (főleg a drágább) játékok megvásárlásáról való döntést. Az eszközkölcsönzés lehetősége a drágább és/vagy a rövid ideig használandó eszközök megvásárlása esetén jelentős anyagi segítséget jelenthet a kisgyermekes családoknak.

## **9. A bölcsőde létesítését és működését szabályozó jogszabályok jegyzéke**

- *1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról*
- *1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról*
- *257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról*
- *369/2013. (X. 24.) Kormányrendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről*

- *15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről*
- *37/2014. (IV. 30) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról*
- *Magyar Szabvány MSZ 24210-1:2011 Nevelési intézmények tervezési előírásai*
- *9/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról*



A tájékoztató alapjául szolgáló szakmai anyag a  
Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft.

**EFOP-3.1.1-14-2015-00001 sz.**

**Kisgyermekkorai nevelés támogatása c. kiemelt projekt** keretében készült

EFOP-3.1.1-14-2015-00001 kiemelt projekt

Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft.  
Székhely: 1134 Budapest, Tüzér u. 33-35.  
Levelezési cím: 1134 Budapest, Tüzér u. 33-35.

E-mail: [efop311info@csbo.hu](mailto:efop311info@csbo.hu)

Honlap: [www.efop311.hu](http://www.efop311.hu)